

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2556 ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 “การจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย มีสภาพเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง” โดยศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2556 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 1/2556 ระดับประถมศึกษา จำนวน 146 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 865 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,050 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 2,061 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2556 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน อีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ได้

กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 399 คน การสุ่มใช้วิธีการแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากจำนวนประชากรตามระดับการศึกษาได้กลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำแนกจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ระดับมัธยมศึกษา	146	27
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	865	163
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	1,050	209
รวม	2,061	399

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

2.1.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) โดยแยกคำถามในแต่ละด้านตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ดังนี้

- 1) การจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม
- 2) การจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง
- 3) การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ
- 4) การจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม
- 5) การจัดการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยแต่ละข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของ ลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายความว่า มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ มาก
- 3 หมายความว่า มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ น้อย
- 1 หมายความว่า มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ น้อยที่สุด

2.1.3 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของ ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือตาม กรอบความคิดของการวิจัย มีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี การสร้างเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง และปรึกษา กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2 นำกรอบแนวคิดของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาจากระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธาราม ใน 5 ด้าน คือ การจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม การ จัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ การจัดการ เรียนรู้ด้วยการสอนเสริม การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีความถี่สูงมาเรียงลำดับ ทำโครง ร้างแบบสอบถาม กำหนดข้อคำถามแต่ละด้านตามเนื้อหาที่วิเคราะห์ได้

3.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ของการใช้ภาษาและการวัด ว่าถูกต้องตรงประเด็นเพื่อแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจแก้แล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3คน

3.4.1 นางรุปรุณา อินทร์มา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจากระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอรัตนวาปี วุฒิมการศึกษ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) เชี่ยวชาญ ด้านสถิติการวิจัย

3.4.2 นางสุภารัตน์ วัฒนพฤติไพศาล ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลจุมพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 วุฒิมการศึกษ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

3.4.3 นายณัฐนันท์ สุตะวงศ์ ตำแหน่ง นักบริหารงานทั่วไป 6 ว องค์กรบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย วุฒิการศึกษา ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) เชี่ยวชาญด้านสถิติ การวิจัย ตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาหรือเพื่อนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544 : 272) โดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาลงความเห็น

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Conefficient Alpha1) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544 : 278) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

3.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์กำหนด ให้เป็นฉบับสมบูรณ์นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาต ไปยังผู้ตอบแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่างตามจำนวน

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 27 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 163 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 209 คน จำนวน 399 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ในตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยหาความถี่และหาค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของ ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นแบบ มาตรฐานประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในการแปลผลข้อมูล ค่าเฉลี่ย นั้นกำหนดเกณฑ์ตามช่วงของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรี สะอาด และคณะ, 2553 : 113 - 114)

มากที่สุด	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ มาก
	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ มาก
	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ ปาน
กลาง	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ น้อย
	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีระดับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับ น้อย
ที่น้อย			

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม ระดับการศึกษา วิเคราะห์ โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มใช้สถิติ ทดสอบ (F-test) แบบ One way ANOVA

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

6.2 ศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

6.3 ศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้ การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ใช้สถิติทดสอบ (F-test) แบบ One way ANOVA

ระยะที่ 2. การศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2

“ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย มีอะไรบ้าง” โดยผู้วิจัยนำผลจากการ วิจัยเชิงปริมาณมาเป็นข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระดับ การศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยและน้อยที่สุด ซึ่ง ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ ครู กศน.ตำบล เป็นรายบุคคล โดยครู กศน.ตำบลเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ โดยตรงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครู กศน.ตำบล ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย

- 1.1 นางสมปอง สมวงษ์ หัวหน้า กศน.ตำบลนาหนัง
- 1.2 นางธีราภรณ์ สิงหานิล หัวหน้า กศน.ตำบลวัดหลวง
- 1.3 นางสาวปิยรัตน์ มูลศรี หัวหน้า กศน.ตำบลชุมช้าง
- 1.4 นางสาวขวัญใจ เรื่องกิจพิสัยกุล หัวหน้า กศน.ตำบลกุดบง
- 1.5 นางสุนิศา สุวรรณพัฒนา หัวหน้า กศน.ตำบลจุมพล
- 1.6 นางสาวมาลา สีเมยดง หัวหน้า กศน.ตำบลเหล่าต่างคำ
- 1.7 นางวิภาวดี สีดาแจ่ม ครู กศน.ตำบลชุมช้าง
- 1.8 นายทรงวุฒิ เดชมาลา ครู กศน.ตำบลเหล่าต่างคำ
- 1.9 นางสาวสุพรรณษา แก้วกรุด ครู กศน.ตำบลจุมพล
- 1.10 นางสาววิจิตรา สุกใส ครู กศน.ตำบลจุมพล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1.1 ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2.1.2 ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการสัมภาษณ์เป็นบุคคล ณ ห้องประชุมศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ กศน.ตำบลในแต่ละแห่งของอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนา การจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย โดยการนำผลการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ทั้ง 5 ด้าน แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง